

Soe ja kena kevade toob rõõmu meie südame

Ilmateenistus teatab: kevad oli soe, kuiv ja väga päikeseline.

Ain Kallis

klimatoloog

Tänavune kevade pole põllumehele sugugi nii rõõmustav, nagu ta hakatuseks näis. Liiga vara tuli soe. Rukkiorased hakkasid nagu maa sisse tagasi kasvama. FOTO: ERAKOGU

Pealkiri on ajendatud põllumeeste ammusest tõdemusest: “Külm ja kuiv kevade toob hirmuhigi laubale.” Tänavune kevad ei juhtunud kõige hullem olema – põuane aeg oli vaid maikuus, taliviljadega polnud mingit muret. Põllutööde algus küll hilines, aga edasi läks juba väga kiireks vehkimiseks, nagu üks talunik kurtis.

Eriti soojad ja päikeselised olid aprill ja mai. Eesti sai kevadist päikest näha keskmiselt 774 tunni jagu ehk 130% normist (aastate 1981–2010 keskmisest). Rohkem on päikesepaistet registreeritud vaid 2002. aasta kevadel – 778 tundi.

Kes tahtis, sai pruuniks teiseks juuniks. Selliseid, kes talitasid Helgi Sallo poolt 1968. aastal esitatud (nii meditsiiniliselt kui poliitiliselt ebakorreksete) laulusõnade järgi, et “ennast neegriks siis päevitaks luuni ma”, polnud vast palju...

Lehekuu oli haruldaset selge taevaga – alates 1961. aastast, kui hakati riigi keskmisi ilmanäitajaid arvutama, pole päikeselisemat maid varem esinenud. Päike säras üle 408 tunni ehk 148% normist! Sinitaevas ujusid enamasti vaid sääse- ja kihulasepilved.

Ultraviolettkiirguse indeksi (iseloomustab pruunistumise võimalust) laeks mõõdeti Tõraveres aastaaja viimasel päeval üpris kõrge 6,1 ühikut (kümme aastat tagasi oli see näitaja maikuus seitsme ümber).

Suvi algas mais

Kliimaatiline kevad algab teatavasti koos kasvuperioodi algusega, s.t kui ööpäeva keskmine temperatuur kerkib püsivalt üle +5°. Eesti keskmisena toimus see tänavu 9. aprillil. Märts oli veel päris talvise moega – lumi maas ja külma korraks isegi –25 kraadi.

Meie ilmaloo palavaim lehekuu jääb vast kaugesse 1906. aastasse, kui Tartus rehkendati kuu keskmiseks õhusoojaks 15,8 kraadi (tänavu 15,2°).

Siis saabus Põhja-Aafrikast pahvak troopilist õhku ning kevad oligi käes! Nimetatud 9. kuupäeval said paljud jaamad uued kuu soojarekordid. Tõraveres tõusis mõõdunäit 23,1 kraadini (eelmine rekord 17,7° pärines 2001. aastast).

Kolmandal kevadkuul algas suvi, see kliimaatiline, mida alati oodatakse – seitsmendast öiekuu päevast jäid soojanäidud Tartu-Tõravere ilmajaamas püsima 13 kraadist kõrgemal. Suur soojalaine tipnes 14. mail, kui Kuusikul mõõdeti 30,5° – omamoodi rekord, sest nii vara pole siinmail 30 kraadi künnisele jõutud. (Sõrve jaam sai uueks soojarekordiks 15. mail 26,8°.)

Eesti keskmiseks maikuu õhutemperatuuriks arvatati 14,4° (norm 10,4°). Alates 1961. aastast pole varem nii sooja kevadkuud olnud. Meie ilmaloo palavaim lehekuu jääb vast kaugesse 1906. aastasse, kui Tartus rehkendati kuu keskmiseks õhusoojaks 15,8 kraadi (tänavu 15,2°).

Kolme kevadkuu keskmiseks saadi ilmasteenistuses aga 5,6° (norm 4,6°) – näit, mis jääb soojuselt poolsajandi reas 11.–12. kohale. Palavaim paik oli Valga 6,4 kraadiga, jahedaim Tiirikoja (4,7°).

Põud pitsitas põllul

“Tänavune kevade pole põllumehele sugugi nii rõõmustav, nagu ta hakatuseks näis. Liiga vara tuli soe. Rukkiorased hakkasid nagu maa sisse tagasi kasvama. Terve loodus on kurb, õudne ja ilutu.”

Need laused ilmusid Postimehes täpselt sada aastat tagasi. 1918. aasta kevad on jäänud Tartu sajuhulgaga –14 mm – kõige kuivemaks alates 1866. aastast.

Võrdluseks sademekogus Tartumaal tänavusel kevadel – 73 mm ehk 59% normist, sellest mai algupäevil vaid 10 mm. Lehekuu oli tänavu üldse kole kuiv – Eestis sadas keskmiselt vaid 17 mm ehk 40% normist. Andmearas on tulemus 6.–7. kohal alates 1961. aastast. Pärast 5. kuupäeva ei sadanud pea kusagil piiskagi.

Vihmaga õnnistati sel kuul enam Pärnut (32 mm ehk 88% normist), veidi vähem Valgat (29 mm), Lääne-Nigulat (27 mm) ja Türit (26 mm).

Kõige kuivem oli kevad Heltermaa ilmajaamas – kolme kuuga kogunes mõõdunõusse 58 mm (norm 99 mm), tunduvalt sajusem oli Viljandi 101 millimeetriga (norm 126 mm). Aastaaja Eesti keskmiseks taevase vee koguseks arvatati 78 mm ehk 71% normist – tulemus, mis jääb kuivuselt alates 1961. aastast 5.–6. kohale.

Tavasoov noorpaaridele kõlab: palju päikest, vähe äikest! Äikest oli sel kevadel vähemalt kuuel päeval, 27. aprillil sadas Harkus ka rahet.

Lõpuks üks maakera ilmarekord: 30. aprillil registreeriti Pakistanis Nawabshahi jaamas uueks kuu tippmargiks 50,2 °C.